

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS JOGTUDOMÁNYI KÖZLÖNY

CZIMÜ HETI SZAKLAPRA.
XVII. ÉVFOLYAM.

SZERKESZTŐ: FÜMUNKATÁRS:
Dr. DÁRDAY SÁNDOR. Dr. FAYER LÁSZLÓ.
KIADÓ:
A FRANKLIN-TÁRSULAT.

E szaklap a hazai jogirodalomnak oly jelentékeny lendületet adott, hogy jogosult önérttel hivatkozhatik eddigi működésére.

A gyakorlati irányt tartva első sorban szem előtt, a örvénykezés minden ágát figyelemmel kíséri. A **Curial Határozatok** czinát melléklap és a **Törvénykezési Szemle** az egész magyar judikaturát feltünteti és — hazánk első rendű szakíróinak közreműködése mellett — feldolgozza.

Ezenkívül önálló értekezéseket közöl és ismerteti a hazai és a külföldi jogélet fontosabb mozzanatait. Minden irányban megőve függetlenségét küzd az igazságügyi érdekek érvényre juttatása mellett.

Előfizetési feltételek:

Egész évre 12 frt Félévre 6 frt Negyedévre 3 frt.

Az előfizetési pénzek bérmentesen, a vidékről legcélszerűbben **postá-utalvány** útján küldendők

a Franklin-Társulat kiadó-hivatalához.

ANDEL J. tengertúli pora.

Az An-del J.-féle ujjonnan feltalált tengertúli por nem a közönséges fűrészpornok vehető, hanem egy tulközőn-séges direkt készített 1000-szor megvizsgált és kitűnőnek talált specialitás pornak tekintendő. Az An-del J.-féle ujjonnan feltalált tengertúli por használásához egy nagyon gyakorlati és olcsó új szerkezetű

féreg-porzó fecskendő

megveendő. Az említett por, úgy mondható természet feletti erővel bír, kiűzi a **poloskát, bolhát, szábgogarat, munkabogart, molyt, legyet és hangyaférget**, egyáltalán az egész féreg létét csodálatos gyorsan, biztosan és pedig olyképp, hogy a féregből semmiféle maradékot sem hagy vissza. Ára üvegenként 20, 40, 60, 80 kr. és 1 frt. Egy darab féreg-porzó gép ára 40 kr. Kapható Budapesten Török József gyógyi szertárában király-utca 12. Továbbá raktárak a következő gyógyszertárakban. Arad: Rozsnyay Mátyás, Brassó: Jekelius N. Eger: Kollner Lőrincz. Eszék: Dienes J. C. Kaposvár: Babochay Kálmán. Keskemét: Katona Zeigm. kás: Medveczky Sándor. Miskolcz: Dr. Szaló Gyula. Munkács: Draxler Ferencz. Szekesfehervár: Dieballa György. Szeged: Harcz János. Temesvár: Tárcazy István. 405

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható:

A BÜNTETTEK, VÉTSÉGEK ÉS KIHÁGÁSOK.

A MAGYAR BÜNTETŐTÖRVÉNYKÖNYVEK (1878: V. ÉS 1878: XL. TÖRVÉNYCZIKKEI) SZERINT.

ISKOLAI HASZNÁLATRA.

ÖSSZEÁLLITA

Dr. WERNER REZSŐ.

Ára füzve 1 forint 80 krajczár o. é.

Eredeti keleti rózsatej

(Original orient. Rosenmilch)

RUSS KÁROLY gyógyszerész-től.

A bőrnek rögtön, nem pedig hosszabb használat után, gyöngéd, vakított fehér, fiatal, úde színezetet ad, mint ez semmi egyéb szer által el nem érhető; a májfoltokat, szeplőt, pórsenéseket, bőrtakát, ránczokat, vörösséget, napéget s a bőr minden kivirágzását, valamint minden sárga vagy barna bőrszint azonnal eltávolít, s egyformán alkalmas mindentestreszre. 1 frt.

TANNINGENA.

Legujabb, ólommentes, jótállás mellett ártalmatlan, azonnal hatással bíró

hajfestő szer minden színű hajra.

különösen pedig szürke és fehér hajra (szakáll és szemöldök), melyek egyszeri használat mellett is ugyanazon hibátlan, fényes, telészes színű szőke, barna vagy fekete fajú, természetes színt vesznek nyertik, melyvel megőszülés előtt bírtak, és melytől sem szappannal mosás, sem gőzfürdő el nem enyészhet. Ezen így kitűnően alkalmas a hajfestő szer vörös és kedvezőtlen színű haj festésére minden testzsé szinten árnyalatban, a 2 frt 50 kr.

E különlegességek lelkiismeretesen vannak megvizsgálva, törvényesen védve, és azokat kezeség mellett határozottan ártalmatlan, valódi minőségben szállítja a készítő

RUSS KÁROLY utódja (Czerny Ant. J.)

BÉCS, I. WALLFISCHGASSE 3. 588

Kitüntetés nyolcz kiállításán. — Raktárak: Budapesten: Török József gyógyszer király-utca 12.; továbbá Szepes és Telkessy urak gyógyszerárjaiban. Pozsony: Heim Komárom: Kirchner. Szekesfehervár: Körös Szabadska: Jók. Debrecezen: dr. Bótschnek. Miskolcz: dr. Herz. Nyir. egyháza: Lederer. Kassa: Wandraschek. Arad: Armin. Nagy Becskerek: Steiner. Temesvár: Tárcazy. Szeged: Barossy. Vág-Sellye: Zeller. Kőlozsvár: Hintz. Brassó: Kugler. Gyulafehérvár: Fröhlich — valamint sok más jón vil gyógyszerárban és illatszerekkereskedésben. Sörgősen kérjük azonban határozottan „R U S S” gyártmányait kérni; minthán ezeknek ugyanazon nev alatt leszenek a kereskedése hozza, melyek egészen hatástalannak. — Kimerítő tervezeteket összes különlegességeimről kívánatra ingyen és bérmentve küldök. Kérem e hirdetés előforduló szükség céljából megőrizni, miután az csak ritkán jelenik meg.

A LEGJOBB SZIVARKA-PAPIR

LE HOUBLON

francia gyártmány. 105

Utánzásokra figyelmeztetünk!

Csak az a szivarka-papír valódi, hol minden lapon a LE HOUBLON bélyeg van, és minden doboz az alábbi védjegy-gyel van ellátva.

Cawley & Henry, alálajge Fabrikanten, PARIS

PAPIER ANANAS LE DRAPON NATIONAL

Qualité supérieure

Figyelmeztetésül!!

Távol-, rövid- és gyenge-látóknak kizárólag általán készített és egyáltalán elismert szemüvegek semmiféle s bármi módon magát bemutató utazó által el nem árusítottak, hamisítatlanul ezek kizárólag látszerészeti intézetben, Budapest, váci utca 19. sz. kaphatók. SOLOMONSON N. H. látásteréz.

Kérem

ezt elolvanni. A

„rögtön-nyomó“

(14120. sz. német bírói. szab. cs. k. osztrák szab.; ezüst érem és okirat az egyetlen szabadéközött másoló készülék nyomdai festékekkel.

Száraz eljárás melletti sajtó nélkül majdnem határtalan számú egyformán és, sőt féltete (v. színes) almosódhatatlan levonatokot készít melyek egyenkint is az egész világ posta-kötelekben mint nyomtat. díjkezelvényben reszesülnek.

A „rögtön-nyomó“ minden eddigi másoló készüléket: hecto. auto. polygraph stb. messze felülmúlja; munkaképességben az önálló (autograph) sajtót utoléri, ugyanazt azonban egyszerűség és olcsóság tekintetében felülmúlja.

Készülék 2 nyomótárral: 1. sz. 35 3/4 cm. — 15 m. — 2. sz. 28 1/2 cm. — 20 m. — 3. sz. 40 1/2 cm. — 30 m. Tervezetek bizonyítványok, a sajtó féltete, és eredeti levonatok azonnal ingyen és póstamentesen. 606 Zittau, Szászországban.

Steuer & Damann. NB. Szabadékö Anglia és Franciaország, stb. számára, eladók.

Szerencse fell Braunschweigal

Az állam részéről biztosított és 6 osztályba sorozott 22. Braunschweig hercegségi országos lotteria a játszóra néve előnyösen van berendezve, melyben 100,000 sorjegyek s még 50,000 nyeresemény tartalmak, a sorjegyek felének tehát nyertesnek kell. Az ezen sorjegyekben ki-sorsolás alá kerülő **széles nagy nyeresemény** felsorolását nem engedő a tér, ellenben minden megrendelő — meggyőződés végett egy **hivatalos sorsjátéktervet** kap. 617

Az I. osztály az év július 13. 14-én bizonyosan megtörténik, melyre én **széles nagy nyeresemény** felsorolását nem engedő a tér, ellenben minden megrendelő — meggyőződés végett egy **hivatalos sorsjátéktervet** kap. 617

Tervek, valamint hivatalos nyeresemény-lajstromok pontosan küldetnek.

Louis Königsdorf, a braunschweigi országos sorsjáték-fogytatója, Braunschweig, Gaust. 29.

Takaró papiros megrendelhető e lap kiadó-hivatalában Budapest, egyetem-utca 4-ik szám alatt.

Megboldogult **Dr. BAUER A.** 40 éven át a legjobb sikerrel használt **gyógyszereit**, melyek kitűnő hatását több köszönetlevelével bizonyítja, kaphatók a főörökösnel

Dr. BAUER A. özvegye

Budapest, dohány-utca 54. sz.

ARCZKENŐCS, májfoltokat és szeplőket legrovi-debb idő alatt eltávolít, orvosság ellen használható egy tégely ára használati utasítással 1 frt, nagyobb frt 1.50.

HAJ-KIMENÉS elleni kenőcs, mely a hajat sürs-biti és szépíti, illatos szagú, egy tégely ára használati utasítással 1 frt, nagyobb frt 1.50.

LÁB-IZZADÁS, és minden szagot elvesz, ugyazint testbéli izzadások ellen legjobb sikerrel használattik. Egy doboz ára utasítással együtt 1 frt, nagyobb frt 1.50.

Dr. BAUER A. özvegye Budapest, dohány-utca 54.

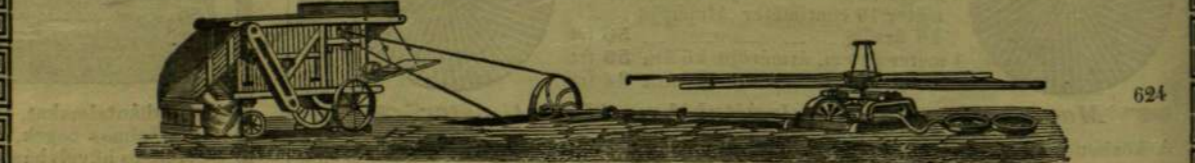
FAGYÁS ELLENI KENŐCS, mely a test bá-ragyást 4-6 napi használat után biztosan eltávolít, egy tégely ára használati utasítással 1 frt, nagyobb frt 1.50.

Postai rendelvények pénz beküldése vagy utánvét mellett eszközölhetnek. 623

Legnagyobb és dústartalmu raktár szabadalmazott járgány cséplőgépek-ből, tisztító és szakoló készülékkel.

FEHÉR MIKLÓS

vezérigénye a magyar, osztrák, angol, francia, amerikai és német mezőgazdasági gépjárműveknek.

BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 25. SZÁM, „KÖZTELEK“

Ajánlja az általa legelőször behozott legujabb és legszilárdabb szerkezetű járgány-cséplőgépeit 2-4 lőerőre, tisztító és szakoló készülékkel, továbbá kisebb cséplőgépeit kézi vagy 1-2 lőerőjű járgány-hajtásra, szalma- és törekrázóval vagy a nélkül, tisztító és választó rostát. Trieur konkoly-, búkköny-és zabválasztó, valamint a mezőgazdaság szakmájába vágó minden egyéb kitűnő szerkezetű gépei a legolcsóbb árak és kedvező feltételek mellett. Ábrázolt árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

VASÁRNAPI UJSÁG

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG: / egész évre 12 frt / félévre 6 frt / POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: / egész évre 6 frt / félévre 3 frt / Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: / egész évre 6 frt / félévre 3 frt / Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: / egész évre 6 frt / félévre 3 frt / Külföldi előfizetésekre a postaiilag meghatározott vitellj is eszotlanod.

28-ik szám 1882. BUDAPEST, JULIUS 9. XXIX. évfolyam.

PASTEUR.

NEM tudjuk hamarosan, hogy lett volna tudós, kinek közvetlen hatása a praktikus élet alakulásaira versenyzetnének a Pasteurével. Voltak nálánál kétségtelenül nagyobb tudósok, talán sokan is. Nehéz e tekintetben a kellő skálát megállapítani, s elhatározni, hogy ki a nagyobb. Egyeseknek fölfedezései egész új világot nyitottak az emberiség előtt. Az ideák-nak egész összefüggő ismerete lett munkásságuk által fölfedezve. Az emberiség gondolkodásának még irányát is megváltoztatták. Irányt adtak a haladásnak. Kimérték egyes tudományok jövőjének az útját. Eligazították az emberiséget oly tájakon is, hol azelőtt nem járt senki, hol attól lehetett tartani, hogy elvesznek az ingoványban.

Nem vonjuk kétségbe ezek érdemeit, nem kisebbítjük dicsőségüket, s beismertjük, hogy sok közülök jelesebb, mint a franciaia akadémia legujabb kitüntetett tudósa: Pasteur.

De mindezek közül nem tudunk senkit, a kinek fölfedezései oly igen közvetlen közelről érintettek volna a praktikus életet, a kinek kutatásai első kézből érintették volna a kortársakat, s alig hogy kimondták volna valamily elvet, már is meghozta volna az a közéletben a változást.

A mihez Pasteur fogott, mindenütt nagy ujtások követték föllépését, mindenütt nagy hibákat, bajokat sikerült megszűntetnie, melyek ellen az ő koráig hiába, mintegy kétségbeesve küzdött az emberiség, s utóljára is legtöbbsnyire megadásban állott a fegyvere. Ma a szőlő beteg-sége érdekli, meg a gabona-üszög, s a bor- és sörgyártásnál előforduló erjedést viszi vissza a maga természetes határai közé. Holnap már a selyembhernyó betegségeivel foglalkozik, s meg-menti fellépése által Franciaország délvidé-keinek legnevezetesebb iparát a tönkremeneteltől. Azután a ragados betegségek okai foglalkoztatják. Franciaország egyes részein valóságos kholera út ki a tyukok között, s lép-fene pusztít a szarvasmarhákban. Senki sem tudja megállapítani a betegségek okát s a módot, mely által terjednek. Foglalkozni kezd velök, rájön természetökre, s a tudós világ nagy bámulatára oltást javasol ellenük, minőt a himlő ellen az orvosok egy század óta használ-nak már, azonban a nélkül, hogy számot tudtak volna adni annak mikénti hatása felől.

PASTEUR.

Innen Párisba ment s az Ecole normale-ként tanítványa. Mindjárt belépése után kevés időre elárulta, hogy benne mi lakik, fölkelte maga iránt a legnagyobb mértékben nem csak tanárai, de az akkori legjobb nevű tudósok figyelmét, úgy, hogy mikor az iskolát odahagyta, mint kész tudóst fogadták mindenütt, s alkalma nyílt tehetségét érvényesíteni.

Legelső sorban a tartarsav körüli vizsgálati által szerzett nevet. Azután csakhamar az erjedés folyamatát kezdte tanulmányozni. A bor, a sör, az ecet mikor erjedni kezdenek, maguk a nyersen összerakott növényi alkotórészek, és minden rothadásnak indult test: valamennyien meglepő fejlesztéket az erjedés folyamata alkalmával. Honnan e meleg, s mi által származik ez erjedés? Ez oly kérdés, mely régtől fogva foglalkoztatta a tudós világot, de melynek megoldásához a kulcsot Pasteur vizsgálatai szolgáltatották. Azokból tűnt ki, hogy az általunk ismert lényeken kívül még egy egész világ létezik, apró, szemmel nem látható lényeknek millió és millióiból, melyek oly tüneteket hoznak elő a természetben, melyekről eddig nem tudott magának számot adni az ember. Ez apró lények, melyek természetükre nézve a gombákhoz hasonlítanak, de más oldalán olyan tulajdonságokat mutatnak, hogy inkább állatoknak, sem mint növényeknek kell őket tartanunk, spórákból, magvakból keletkeznek, melyek a levegőben uszálnak föl és alá. Napokig, sőt hónapokig el vannak ilyen állapotban, de a mint nekik kedvező viszonyok közé jutottak, növényi részeket lettek, melyek táplálásukra kedvezők, elszaporodnak hihetetlen mennyiségben, s egészen új processzust, az erjedést hozzák elő az anyagban, melyet elleptek. A sör, bor, ecet, sít, általában származik. Pasteur alig fedezte föl létezésüket, alig ismerte meg a folyamatot, mely végbe megy, már is racionális alakot adott a borkezelésnek. Azt, a mi eddig a bornál sok számos év alatt jött csak elő, s az ő bornak kellemes ízét s jeles tulajdonait kölcsönözte, azt az ő eljárása szerint kevés hónap alatt el lehet érni. Franciaország legtöbb vidékén a szőlős gazdák ma már általában «pasteurizálják» boraikat, sőt újabbban kezdik már nálunk is.

A mint ezen apró lények természetét Pasteur egyszer fölfedezte, nem hagyott nekik békét tovább, fölkereste őket minden működéseikben, minden pusztításaikban. Midőn Franciaország déli vidékein a selyemhernyók között epidémia ütött ki, s Pasteur arról némi tudósításokat olvasott, kérdést tett maga előtt, hogy vajjon nem-e ezek az apró lények okozzák az epidémiát? Soha sem látott előbb selyemhernyót, annál kevésbbé észlelte rajta a betegség befolyását. Leutazott az érdekelt vidékekre, vizsgált, tanulmányozott, s csakhamar meggyőződött róla, hogy fölfevésében igaza volt. Megállapította, hogy a selyemhernyókat is egy gombafaj pusztítja, mely azok testét ellepi s megállapította egyszersmind a módot is, melynek alkalmazása által a hernyókat meg lehet óvni a pusztításától. Most Franciaország déli részén százezrek áldják Pasteur nevét, kiknek megmentette egyetlen keresetmódjukat.

A vizsgálódás megint tovább vezetett. Kint, hogy a tyúkok között pusztító kholerát is egészen hasonló lények hozzák elő, ezek okozták a szarvasmarhában pusztító keleti marhavést, valamint a lépfenét is. De az emberi test betegségei között is nagy a szerepük. Kétség-telenül kimutatható, hogy a hideglelésnek egy neme, mely kivált Olaszországban otthonos, a malária, ilyen apró lények által okoztatik, melyeknek spórái a rizsföldéken tenyésznek. A sárlach, a kholera, a tifusz s egyáltalán a járvány alakjában föllépő betegségek legfőbbjéről

ki lehet már eddig mutatni, hogy ezen apró lények, a baktériumok, bacillák, mikrokókkusok, stb. által okoztatik, a mely neveket különböző alakjuk szerint nyerik. Legújabban ki lett mutatva, hogy még a tüdővész is általuk származik.

Pasteur mindenekelőtt kétségbe nem vonható bizonyítékokkal kimutatta, hogy ezek nem semmiből lesznek, s így az a magyarázat, mintha élő lények «stermés» által állhatnának elő, általuk nem magyarázható. De kimutatta azt is, hogy miután szaporodásuk magvak jelenlététől van függővé léve, lehet védekezni is ellenök. Kimutatta a védekezésnek módját is. S egy speciális esetre, a lépfene esetére, valóban meglepő eredményre jutott. Azt találta, hogy oly példányai, melyek bizonyos magas hőfoknak lesznek kitéve, élni bírnak még ugyan, de szaporodni már nem. Ezeket, ha a testbe oltjuk, nem hozzák elő a nekik sajátos betegséget, sőt megoltalmaznak ellene. Meggátolják, hogy más, velök egy fajú ilyen apró lények abban a testben elszaporodhassanak, a melybe egyszer ők jutottak. Így mesterségesen növelt mikrokókkusokkal védoltást eszközölt lépfene ellen a szarvasmarhákön. Ezt illető kísérletei és tanulmányai folynak még jelenleg is, s ebben segítkeztek nyújtanak Pasteurnak a világ legkülönbözőbb vidékeinek tudósai.

Most, midőn a francia akadémia tagjával választotta az érdemes tudóst, más kitüntetés is érte. Franciaország legkötönyebb tudományos intézetei, élükön az akadémia, az orvosi tudományos intézet, az egyetem, a legfőbb tanodák, egy emlékermet verettek tiszteletére s azt ajánldozták neki érdemei elismerésül. Dumas, a híres khémikus, az akadémia titkára, tartott hozzá az alkalommal beszédet, s bizony méltóan fejezte be azokkal a szavakkal, hogy: a tudomány, az ipar, a mezőgazdaság és a humanitás egyforma hálaival fogja megörzeni örökké nevét, mert valamennyinek egyforma szolgálatot tett.

HAZATÉRÉS.

Megérkezem a hosszú utról
Azokhoz, a kiket
Mint az ifju tavaszt a fecske,
Szeretve szeretek.

Hogy csókol össze, hogy ölel meg
En jó anyám kivált:
Az ő reményét, boldogságát,
Ezt az ő — rossz fiát.

Letészi pipáját apám is,
Az áldott jó öreg!
Hozott az ég! — No, hála isten,
Nem irsz már verseket!

S jön elébem — ki ez a nagy lány?
Kis húgom az, bizony;
Jaj valaki haragszik is tán,
Ha még megcsókolom.

S jön szép öcsém, — nem kis diák már,
Bajszára tart sokat;
Szívrozik is, ha nem látják,
S rossz verseket farag.

S a legkisebb, ez a tavaszi
Nevét nap sugar...!
Ha a csak a nevét ejtem is ki,
Már ajkam csókra áll.

Hátul az öreg cseléd törli
Öklével a szemét,
Hogy csak ő hadd csókolja már meg
Az «ifj» uram» kezét!

Hejh! milyen huszár lesz belőle
— Mormogja, — már az a!
A helyke kocsis rája tromfol:
Hm! En hoztam haza!

S e zürzavar, ez az egész zaj
Összhanggá olvad át
Szívemben, a mely ott dobogja
A boldogság dalát.

De én ezzel meg nem elégszem,
Lelkemnek vágya von...
Az ölelő kart mind lefejttem,
És őket ott hagyom.

Elhagyom azt az utánam még
Be sem esukott kaput...
Hej, addig a kis szomszéd-házig
Be hosszú lesz az ut!

Nézem a kémény szürke füstjét
A néma ablakot;
Zörög-e az a kis varró-gép?
Az ajtón hallgatók.

Tudják-e már, hogy hazajöttem,
Gondolnak-e reám?
Gondolja-e ő, hogy ki zörget
Mindjárt az ajtaján?...!

S benyitok gyorsan a szobába...
Egy sző, meg egy sikoly...
Azután az egész világ egy
Szent csókba összefoly...!

Keblemen lesz a nagy mennyország,
És minden csillaga...!
Oh ez nem dal a boldogságról,
A boldogság — maga.

CSÁKTORNyai LAJOS.

A FEJEDELENNÉ GALAMBJAL.

TÖRTÉNETI RAJZ.

Irta P. SZATHMÁRY KÁROLY.

II.

Az öreg ur egy himnetessel kezdé és bajszán egyet pödörítve leült a tornác egyik lócájára.

— Foglajon helyet kedves uramöcsém, — mondja atyja, — mert bizony nem épen örvendetes dolgokak kell közölnöm.

Az ifju Apaffy kellemetlen meglepetéssel nézett az öreg urra, miközben a lóca tulsó felén helyet foglalt.

— Most jöttem haza Bethlen-Szt.-Miklós-ról, hol igen sok szó volt kedves uramöcsém felől. Miklós öcsém Kolozsvárról rossz újságokat hozott: a török újra betöréshez készül és az árulkodó gonosz nyelvek addig sugtak-bugtak Bécsben, a mig elhitették, hogy uramöcsém javára mi is egyetértünk velök. Vádolnak, hogy a portára emberünket küldöttük volna.

— Bátyám uram legjobban tudhatja, hogy mindebből egy szó sem igaz; örülünk, ha békeségben megmaradhatunk.

— Mind igaz az kedves uramöcsém — folytatja az öreg ur — de igen rossz világot élünk; a veszni készülő eb is a holdat ugatja; minél magasabban áll valaki, annál több az irigye.

— Pedig Isten látja, mi senkinek sem vétünk. Talán újra az a gonosz Szász János intrigázik?

— Az is; meg mások is... Hej, kedves uram öcsém, az a fejedelmi titulus, meg az a radnóti, fogarasi dominium sok embernek szállka ám a szemében; és nekem úgy tetszik, hogy még olyanoknak is, a kiktől nehezen gondolná az ember.

— Tehát mit akarnak?
— Hm; mit akarnak? Ki akarják tudni kedves uramöcsém Erdélyből. Veterani generális, a mint az öcsém Bethlen Miklós uram mondja, azon van, hogy a császár valami más jószágokat adjon uramöcsémnek az erdélyiekért cserébe oda kinn Magyarországon; és addig is, mig ez történhetnék, uramöcsém kivonuljon Szatmára.

— Csak nem félhetnek tőlem, — mondja szomorúan Apaffy, — mit csináljak én Szatmárban, a hol egy talpalatnyi földem sincsen? Mit tanácsol Bethlen Miklós uram és mit tanácsol kegyelmed, a dolgok iyetén állásában?

— Az én öcsémuram, Bethlen Miklós uram azt tanácsolja, hogy engedelmessékedni kell; én azonban nem tanácsolom, hogy az ő kegyelme tanácsát elfogadjuk. Hatalmas ellenségeink vannak kedves uramöcsém, és mint a hol régen nem vadásztak, minden bokorból kiugrik, ha nem is egy farkas, de legalább is egy róka.

— De hát kik ezek a mi hatalmas ellenségeink; nem lehet nevüket megtudni?

— Meglehet, — mondja Bethlen Gergely, hangját csaknem suttogóra szállítva, — de nem szeretném, hogy rajtunk kívül még csak a falak is meghallják. Az állatok között is megvan az a szokás, hogy veszendőbe indult társukat szertetik szétmarczangolni; a prédára pedig nemcsak a nagy vadak és az orvadarok jönnek el, de rendszeren megjelen az egér is.

— De hát az én ügyemet olyan veszett dolognak tartják már?

— Még nem, de szagolnak valamit és ez elég a kapzsi, telhetetlen hadnak. Még az atyafi is akképpen okoskodik, hogy ha már a dolog kapóra megy, inkább nekünk jusson, mint másnak... Hm, szinte áttalom kimondani, de így négy szem közt még csak kimondom, hogy Szász János és Apor István uraimék mögött ott látom Bethlen Miklós öcsémuramat, sőt még saját vőmet, Bánffy Györgyöt is.

— Az lehetetlen, — kiáltja elképedve az ifju Apaffy, — de hát akkor kibizhatunk még, ha atyánkfiai is elárulnak?

— Csak az egy jó istenben és magunkban édes uramöcsém, — mondja Bethlen Gergely meglegedetten beszéde hatásával, melynek czélja az volt, hogy fejedelmi védenczetét minél jobban megijeszesse.

— De kegyelmed urambátyám még mind nem mondá el, hogy így állván a dolgok, mit tevék legyünk?

— Most jövőm reá kedves uramöcsém: ha én II. Apaffy Mihály fejedelem volnék, egy ügyes ugrással átszoknám ezeknek a jó uraknak a fején s a helyett, hogy az ő intrigájoknak megadjam magam, egyenesen felmennék Bécsbe és magam prezentálnám magamat a kegyelmes császár előtt. A fejedelemség amugy is biztosítva van mind a török, mind a német résztől; a kikötött jószágokat sem vehetik el erőszakkal uramöcsém kezéből; és uramöcsém személyes megjelenése az udvarnál az árulkodók által szított minden gyanút eloszlatna.

— Ez igen bölcs tanács, melyet annyival hajlandóbb vagyok elfogadni, — mondja Apaffy érzékenyen, — mivel attól jött, kit második atyámként tisztetek s kiből ily körülmények közt egyedül bizhatok meg.

— Ez hát eddig meg volna — mond az öreg ur, kinek arcán a ravaszágnak kifejezése villant át, — de a dolognak akkor is van még egy csomója... Könnyen megeshetik, hogyha uramöcsém egyszer oda fenn lesz, a felséges császári ház politikája arra fog törekedni, hogy mint egykoriban Báthory Zsigmondot, szorosabb kötélekkel kapcsolja magához Erdély leendő fejedelmét. Veterani generális már szólt is arról, hogy uramöcsémnek valami császári hercegnőt szántak volna.

Apaffy elhalványodott.
— Akkor jobb is lesz, ha nem megyünk Bécsbe — mond idegenkedéssel.

— Nem épen úgy áll a dolog. Mert ha Erdély sorsa így marad, a hogy most van: akkor csak kívánatos lenne e szövetség, ellenben ha

a török visszafoglalja, a császári házzal atyafiságban levő Apaffy Mihály elrugta magától a fejedelemséget. Pedig a politikában nem jó ám az embernek a háta megélt elzárni a kijárást; és azt sem tudom, kedvére lenne-e nagyon uramöcsémnek egy katolika német hercegnőt elvenni, vagy épen magának is erre a hitre állni.

— Az Isten őrizzen! — kiált majd nem rémületen Apaffy — szegény jó lelkem édes anyám átok alatt meghagyta, hogy katolika nőt soha el ne vegyek.

— Az nem is lenne rossz mentés, — mond ravaszul Bethlen Gergely, — ha uramöcsém valami adottsóra hivatkozhatnék — és látszott, hogy az ifjutól várja saját szándékának kitalálását.

— Oh ha csak az kell! — kiált fel az ifju — azzal ugyan azonnal készen lehetünk; mert rajtam nem mulik, hogy már mint jegyes menjek fel a császár elé.

— Az igaz, — mond tettetett aggálylyal, de szívében nagy meglegedéssel Bethlen Gergely, — akkor talán a kecske is jóllaknék s a káposztás kert is megmaradna. Valószínű, hogy a megtett dologhoz a bécsi udvar is hozzátörödnék lassanként, másfelől pedig a portán sem lenne semmi veszélyeztetve. Ugy de — folytatja — a dolog sürgős; napjaink, talán csak óráink vannak; s ilyen rövid idő alatt miként tekinthetne körül uramöcsém egy menyasszony után?

— Oh ha csak az a baj, — mondja örömmel az ifju, — azon már előre segítve van; a menyasszony miatt nem kell elmenni a háztól.

— Hova gondol uramöcsém! — kiált fel Bethlen Gergely meglepetést szinelve — csak nem a mi kis szegény Katinkánkat érti; országvilág azt hinné és azt mondaná, hogy én boronáltam uramöcsémeket össze, holott igen jól tudhatja, hogy én inkább tiltottam mindkettőjüket egymástól.

— Oh kedves atyám uram, — folytatja az ifju az öröget megölelve, — ne krupulizáljon kegyelmed e dologban; és mivel az okos politika is így parancsolja, adja reánk atyafi áldását, mert mi Katinkával már amugy is rég meggyeztünk ebben és Isten a tanubizonyosságom, még feleségem úgy sem lett volna soha.

— Ejnye, ejnye! — szabadkozik az öreg — súlyos dolog ám ez kedves uramöcsém; már eddig is van elég irigym, és ellenségeim tudom felfogják használni, hogy bekormozzanak vele a bécsi udvar előtt. Én megvallom, félek ettől a dologtól!

És mintha a természet az öreg ur félelmét, mely aligha volt komoly, meg akarta volna erősíteni, a nyugati láthatáron sötét fellegek emelkedtek föl, melyek a lenyugvó napot elboríták; a hirtelen beálló sötétséget egy-egy vilám fénye cikizkázta át s a távolról áthangzó dördület közé egy postásip harsanója vegyült.

— Ez császári staféta! — kiáltja Bethlen Gergely helyéből föllálva — és ez nehezen jelent valami jót.

A lovas legény, mely csakugyan sürgőnyt hozott, csakhamar beügetett a vár külső kapuján és pár perc múlva a levél Bethlen Gergely kezében vala.

— Különös! — mond az öreg ur a levél címét nézve — ez ugyan Apaffy Mihály hercegnék szól, de nem mint Erdély fejedelmének s azzal átnyújtá azt az ifjunak.

— A levél — mond Apaffy a sorok átfutása után — a kormányzótól jó azon értesítéssel, mondhatnám parancsal, hogy legyek készen három nap alatt Erdélyből kivonulni — s azzal átnyújtá Bethlennek a levelet.

— Majd kiutazunk, — mond gunyos hangon az öreg ur, — de nem arra, a merre ő

kegyelmök akarják. Szerencsére — folytatja — Elek öcsém itt van a szomszédában a Kemény atyafiaknál; lovas legényt küldök utána, mert nem illenék, hogy csak úgy magunk között lenne meg a dolog; öcsémuram pedig — akarom mondani fiam uram — addig készítsen egy választ a gubernátornak és írja meg, hogy köszöni jó tanácsát, de nem követheti, mert még ez éjjel Bécsbe kellett utaznia. Én aztán azt a levelet holnap nagy lassan, az öreg fakóra ültetett lovas postával beindítom Kolozsvárra. A mig eszökbé vennék, fiam uram már túljár a határon.

Az öreg ur elment rendelkezéseket tenni, Apaffy pedig a levél megírására szobájába távozott.

III.

Katinka is sejteni kezdé, hogy valami rendkívülinek kellett történnie, mert édes anyja, a jámbor Toroczkai Kata óra hosszú fésülte és rendezte füreit; azután fölnyitotta a nagy rezes ládát és leányára folytonos könyhullatás között gyöngygyel kivarrtot rózsaszín selyem derekat, arany csipkés fehér kontóstit meg előkötött és fejére oly gazdagon rakott boglárokat tett föl, hogy Katinka szinte neheznek érezte fején a pártát.

— De hát anyám, édes anyám lelkem, mi lesz már mindebből? — sürgeti az öreg asszonyt mindegyre.

— Hallgass, hallgass kis leányom; nem a te eszedhez való az! — mondja az anyja — majd megtudod, ha jobban megnéző.

— De már én azt mégis csak szeretném tudni; a mennyi csatlós meg bejáró, mind lóhátra ült s elvágatott, ki erre, ki meg amarra; a konyhákban úgy sütnék-főznek, mintha lakadalmora készülének; apám uram akkora lépésekkel jár a palotán, mint a mezősegi golyó; Mihály bácsi pedig úgy rágja a pennáját, mintha examenre készülne: hát csak mégis kell itt történnie valaminek, a miről én semmit sem tudok.

— Hallgas, te kis bohó leány, majd meghallasz mindent: tüdőké és szenvedőké a menyneknek országa — mond a nagyszony, Katinkát homlokon csókolva.

— Jaj megöl a kíváncsiság édes anyám lelkem, legalább csak azt az egyet mondja meg, miért ád ma reám egy arasznyi hosszabb rokolyát, mint a milyen a tegnapi volt? Hisz eddig még megdorgált, ha vagy egy fodrot lejjebb eresztettem.

— No most mindjárt mindent megtudsz! — mondja az anya, — csak egyszer nézlek meg körül, azután bemegyünk a palotára, mert azóta a vendégek megérkeztek.

Be is mentek. Hát Katinka csak elcsodálkozott, hogy a palota zsufolva van vendégekkel, a főkanapén ott ül Bethlen Elekné aranyosan, kövesen kiöltözve, valamint a többiek is, kiki tehetsége szerint. Szembe a nagy kristály tükörrel pedig szép portai szöngy van leterítve, e fölött egy kis asztal, melynek rakott florenzi márványlapján, két öreg ezüst gyertyatartóban viasz gyertyák égnek.

Egyszerre megnyílik a nagy szárnyajtó az urak szobái felől s bámulatára azon Apaffy Mihály lép be, nyuszt kalpagoan, köcsagforgosán, hátán a nehéz zöld bársony mente, a kaffán bélessel; egy kirakva smaragddal, rubinttal, hogy az ember azt hinné, görnyedni fog alatta. Pedig ugyancsak nem görnyedett ő nagysága; ellenkezőleg csak úgy feszült az aranyszínű piros dolmány rajta és arany sarkantus sárka csizmájában olyan büszkén lépegetett, mint akár az ország első dalija.

Szegény Katinkának úgy tetszett, mintha nem is igen illenék szeimeit többé Mihály bácsi-

CSUMÁKOK.

kájára szegezni; le is sütötte hát azokat, a mint ott állott anyja közelében, azelőtt a rakott mivü asztal előtt; mintha azon gondolkoznék, hogy miért akarja az azon levő Bethlen-kigyó azt a szájába tett nagy almát ényelni? Csak atyja szavára eszmélt fel, ki hozzálépve s kezét megfogva, így szólt:

— No te rossz leányka, tudod-e, hogy mi történik most? Valahogy s mint el kellett, hogy áruld magad, mert Erdély fejedelme Apaffy Mihály uram ő nagysága ime kéreti kezedet, mi valószínűleg arra mutat, hogy szivedet már neki ígérted.

A gyöngéd alkatu teremtés e szavakra a szó teljes értelmében megsédült, szerencsére közel állott hozzá egy külülei kisasszony Dicső-Szt. Mártonból, ki már közelebb járt az L-, mint X-ekhez; és szagos üvegcséjét, mely övéről függött alá, valami erős spiritsusszal Katinka orra alá tartá.

Ennek aztán egy nagy tüsszentés és feleszmélés lett a következése, úgy hogy midőn Bethlen Elek uram előlépett, hogy az ifju fejedelem nevében a kikerő mondókát elmondja: Katalin már nagyon is magánál volt; s midőn jegyesével a szőnyegre állva egymás kezét megfogták és gyűrűiket kicserelték: szívet oly édes érzés fogta el, mintha már mennyországba volna, hol a jámborokra a mennybeli juss szokott várni.

Az eljegyzés után ősi szokás szerint nagy

TÉRDRE BORULT A GRÓFNÉ ELŐTT.

lakoma következett, hol sok jó szó és sok bor fogyott el: csak a szokott vidámság nem köszöntött be kellő mértékben, az öreg urak tréfas adomái daczára; mert mindenki érezte a megesejt dolognak nagy jelentőségét.

Legbánatosabbnak mutatkozott az ifju jegyes pár, — e két ártatlan gyermek, kik ugyan nem a politikai jövődön törték fejüket, hanem a felett buslakodtak, hogy már másnap

el kell szakadniok egymástól. Ez volt rájuk nézve az első adag üröm az öröm poharában.

— Hát nem is fogok tudni a bácsikáról, míg újra haza nem jön? — kérdi Katinka, míg szép szemeiben egy pár könnyesepp jelent meg.

— Dehogyan nem kedvesem, irni fogok gyakran; aztán a galambokat is megpróbáljuk ám! Addj át egy párt komornyikomnak, Keszei Jánosnak és ha valami nagy örömöm, vagy nagy bánatom lesz, majd kedves kis postáidra bizom.

(Folytatása következik.)

UTI KÉPEK KIS-OROSZORSZÁGBÓL. TISSOTTÓL.

X.

A kastélybeli élet.

Kocsink a parkba a közép fasor útján fordult be, melyet vörös kendős, meztlábás parasztlányok söpörgettek, eltisztítva a lehullott sárga, száraz leveleket. A fasor végén kert nyílt, melyben még «a nyár utolsó rózsái» viritottak, hullatva már szirmaikat az ősz hús fuvalmaitól.

Azt vártam, hogy a park végén, a kert mögött a bozótból egy régi udvarház merül föl, minőt Turgenjev nem egyet ir le, egy emelettel, vörös téglalábakon, szűk ablakkal; de mily nagy volt meglepetésem, a mint a modern izlésű, mosolygó villa állt előttem, oszlopos csarnokával, egy görög templom alaprajzával — mely előtt a kocsit megállt.

A kocsit érkeztére az inasok, lengyel öltözetükben, magas száru csizmákban, brandenburgi ujjasokban, siettek elő. Tágas előtérmen vezettek át, melynek falai lovak arczépeivel voltak tele akasztva, vízfestésben; aztán a szalomba léptünk, mely a kerti oldalon üveges

A VADÁSZOK MEGÉRKEZÉSE.

KÉPEK KIS-OROSZORSZÁGBÓL.

AZ ITÉLETET ÜNNEPIESEN VÉGREHAJTOTTÁK.

A NÉVA PARTJÁN.

SZAMOJÉD CSALÁD AZ ÁLLATKERTBEN.

lott, mint kellett volna, ismételt köhögéssel adott jelt magáról, a mire a száraz levelek csörgése a távozó lábak alatt mutatta, hogy meghallották a menekültek. Időt adott a menekülésre s aztán halkán, vigyázva közelített a csarnok ajtajához s benyitott. A csarnok üres volt, mint előre gondolta s a távozók ott léte- nek nem maradt semmi nyoma. De Mayne nem kételkedett, hogy Gresham György és Hurt Eliz voltak ott. A mint az előbbi ajkairól az Evelyn nevet hallá, nem volt ez iránt kétsége többé — s miért beszéltek volna németül, ha társa nem a német nevelőné lett volna? Mayne nagyon meg- ütközött e felfedezésre, mert gyűlölt minden kéteszínűséget s alattomos és titkos eljárást s barátjáról sem hitte eddig, hogy ilyesmire képes lehetne. Most már értette, miért oly hallgatós és nyomott kedélyű a szegény Eve- lyn; női érzelme bizonyosan megmondta neki, hogy jegyese hűtelen hozzá — és pedig nemcsak futó (s még megbocsátható) szeszélyből, hanem komoly szándékkal egy más nő iránt.

A kerti csarnok egyik oldalát elzárt üveg- ház képezte. A másik oldal azonban nyílt volt s egy lugasban végződött, melyet fényűző-koronák árnyaltak s vontak nedves homályba. E lugasba szokott rejtőzni a kis Frank is, hogy elbujva olvashassa történeti- s mesekönyveit. De ily kora reggel nem volt feltehető, hogy valaki legyen-e helyen, hova csak a nap hevéből szoktak menekülni. Mayne Frigyes egész nyugalommal vette ut- ját a lugas felé, meg levén győződve, hogy senki sincs benne, s nyugodtan végezheti ott be reggeli pipája kiszívásásgondolkoz- hatik a hallottakon, a György árulásán s a szegény Evelyn ba- ján.

A mint éppen a fé- lig nyílt ajtó kilin- csére tette kezét, saját- ságos hangot hallott — egy tüszentést, mi- nőt csak emberi lény hallat, mely sem ma- dárnak, sem egyéb állatnak nem sajátja, s melyből teljes bizo- nyossággal követke- ztethette, hogy valaki van a lugasban. A tüsz- szentés halk, elfojtott, gyöngye tüszentés le- vén, azt is megismerte, hogy nem férfi, hanem a gyöngyebb nemhez tartozó valaki tüszzen- tett, a kire a fe- nyűk reggeli nedves lege ingerlőleg hatott. Nem gondolhatott mást, mint hogy — mig György másfelé menekült, miss Hurt osont a lugasba s ő annál határozottabb lépéssel közelített, mert meg akarta ragadni az alkalmat, hogy azon hevenyében megmondhassa a német leánynak, hogy nem helyes uton jár s felvilágosíthassa őt — arról, a mit talán nem tudott, hogy György már másnak van lekötve, a ház egyik leányá- nak, a kivel így egy fedél alatt folytatni viszonyt a neki kiszemelt ifjúnak nem illendő s jó végre semmi esetre sem vezetendő dolog.

Ily szándékkal nyitotta be a lugas ajtaját, egy pár szénfekete szem villogott elé a félho- mályból s egy megijedt leányhang érintette fülét.

— Ki az?

— Én vagyok, Mayne Fréderik.

Ő is meg volt lepette. A német nevelőné helyett egy előtte ismeretlen, még egészen fiatal, elég csinos, bár éppen nem előkelő külsejű, izlé- telen, sőt ríkiót zöld s vörös ruhába öltözött leányt talált, kinek szurok fekete szemétől sárgásszöke haja bántólalag ütött el.

— Bocsanát, — hebegte a leány, — félek, hiba volt, hogy idejöttem; kérem ne mondja senkinek.

— Nem, ha kegyed nem akarja; de kérem, kicsoda ön?

— Én a kisasszonyok szobaleánya vagyok s azt gondoltam, a családból senki sem jó ily korán a lugasba s azért leültem benne. — Jaj, istenem!

Ez utóbbi felkiáltás a legnagyobb ijedsé- get fejezte ki, s ez érdelem azonnal átragadt Fréderikre is, meggondolva, mily kellemetlen lesz neki, ha ily órában a kisasszonyok szoba- leányával a lugasban együtt találják, négy szem- közti találkozáson; a mi — teljes ártatlansága érzelme mellett is — ugyancsak kompromittáló lehet rája nézve. Első gondolata volt menekülni s a lugasból a kerti csarnokba kilépve — majd- nem összeütődött, a kivel legkevesebbé ohajtott találkozni — Walcot Ferdinánddal.

— Mily korán kelő ön, mr. Mayne, — szolt Walcot nem minden guny nélkül.

— Valóban, rendszeren az vagyok, — hebegé Mayne, alig bírva legyőzni zavarát. — Szeretem a szabadban szivni ki reggeli pipámát — foly- tatá kissé több nyugalommal, a lugastól a kerti csarnok hosszában indulva, hogy Walcot urat is magával vigye — szeretem a friss levegőt.

— S a lugasban találja legfrisebbnek, nemde? — mondá kissé gunyosan a másik.

— Igen kellemesnek, bár — kissé csakugyan hűvös.

— Az ember könnyen náthát kaphat.

— Véletlenül, elhiszem. De még nem volt szives megmondani, ki a fiatal hölgy?

— Mondom, hogy nem ismerem; csak annyit tudok, hogy a kisasszonyok szobaleánya. — Ah, valóban?

— Érzem helyzetem kellemetlenségét, de még egyszer ismétlem, becsületeszavamra, hogy a leány semmiben sem hibás.

— Ily esetekben, Mayne ur, minden lo- vagias férfinak kötelessége: a hölgy — legyen bár szobalány — ártatlanságát bebizonyítani. — E szerint ön kételkedik becsületesza- vamban?

— Csitt, csitt uram! Ily dolgok fölött nem kell versenynyeni. Alig vélem kötelességemmel s e házban elfoglalt állásommal összeférőnek a dolgot elhallgatni. Nem első eset, hogy ily korai órában hagyja el ön a szobát — én csak a tényt konstátálom, s ez mindenestre feltűnő. Egyébiránt sir Robert egészsége oly gyöngye, hogy őt ily kellemetlen hírtől egyelőre meg akarom kímélni, de nem kötelezem magam örök hallgatásra; a körülmények szerint fogok cselekedni. Jó reggelt!

S ezzel Walcot ur sarkán fordult s hely- zete fölényét éreztető, sértő mozdulattal ott hagyta a vendéget, kinek — elképedtében — első gondolata volt Lady Ardenhez sietni s az egész esetet elébe ter- jeszteni és megmagya- rázni, de jobb meggon- dolásra még is lemond- ott e szándékáról. Ha Walcot szavát tartja s egyelőre hallgat a tör- ténetről: jobb, ha ő is mentere hagyja a dolgot, nehogy Györ- gyöt és Miss Hurtot is bele keverje. Mert hát- ha a leány a lugasban tanuja volt találkozá- sukna, kérdőre von- natva el találja beszélni? S vajjon tanu- ja volt-e?

Ezalatt Walcot is azon gondolkodott, mit tegyen? Lesujtsa-e föl- fedezése nyilvánosság- ra hozásával Mayne-t, a kit ellenségének ismert? vagy függő- ben tartsa őt is, tit- kával, mint már hal- talmában tartotta a többieket? Annyira megszokta mindenkit, egy vagy más titka által porázni tartani, hogy Mayne Fré- derikre nézve is erre határozta el magát. Ki tudja, nem ve- heti-e titkának jobb hasznát később, mintha most egyszerűen elő- áll vele? (Folyt. köv.)

EGYVELEG.

* A politikai ellenfél lehetetlenné tételére nézve, mint angol lapok írják, új s nem érdektelen kísérlet tettek közelebb Kínában. A mennyi birodalom főtitkárának anyja ugyanis elhunyt s ellen- ségei, a Kínában oly nagy tiszteltetésben álló gyer- meki szeretet érzelmére hivatkozva, kényszeríteni akarták őt, hogy a törvény és szokás által megszab- ott időt (két év és három hónap) teljes gyászban s visszavonultságban töltsen s így az alatt őt kap- hassák kezükbe a kormány rudját. De maga a császár segített rajta, gyászidejét három hónapra szabván.

* Hajnövesztő fűrdő is van már Nevada ál- lamban Winnemura városkában. Az amerikai lapok csodás híreket közölnek a fűrdőről s a város lég- köréről. Egészen kopasz fejű emberek rövid idő alatt igen szép fürtöket nyernek. A forrás vizét azonban elküldeni nem lehet s a fűrdőhöz a légkör is szükséges. Hogy a híres hajnövesztésben ameri- kai humbug is van, tagadhatlan, de a kételkedőbb tudósítók némelyike is megengedett annyit, hogy e fűrdőnek a haj konzerválására és némileg megúj- tására van hatása.

* Villamos vasutat építenek Hollandiában, mely Haarlemtől Zandvoort tengeri fűrdőig terjed.

A KIK ELTŰNTÉK.

Solymosi Eszter rejtélyes eltűnése lázas izgatottságban tartja a kedélyeket, minden újabb hír fokozza a kíváncsiságot. Vezéreziknek az ügy fölött. Egyszerőval ez a tárgy nagyon is napi- rendben van; a saját figyelemmel kísér minden legesekélyebb mozzanatot, külön tudósítók je- lennek meg a helyszínén. Talán ez a rejtélyes eltűnés sem okozott volna oly rendkívül föltű- nést, ha árnyékot nem vetne reá a nyomot vesz- tett utra boruló sötét gyau. Hiszen különben is el-eltűnik s nyom nélkül vesz el évenként több egyén, kiket hiában «köröznek» a hivata- los lap hirdetési rovataiban, nem jelentkeznek. Érdekes volna mindenestre kiszámítani, hogy évenként hány egyén tűnik el nyomtalanul. Erre vonatkozólag egy angol lapban érdekes adatokat olvassunk. Az 1875. évről a londoni rendőrség jelentése így hangzik: «Ez év folyamán tizezerhat- százkilenc egyén lett bejelentve, kik vagy elvesztek vagy eltűntek; ezek közül hét ezernyolcszáz- négy tíz éven alóli gyermek, két ezer- nyolcszázöt felnőtt volt. 5225 gyerme- ket, 688 felnőtt egyént talált meg s adott vissza család- jának a rendőrség, 74 öngyilkosságot köve- tett el, 7 gyermeket és 202 felnőttet nem fedezett föl, a többi- ket hihetetlenül a csa- lád maga nyomoz- ta ki».

Ez csak magára Londonra nézve áll így. Hozzávetőleg az egész országban évenként 1070 egyén tűnik el nyomtala- nul. Ki tudja, hová lesznek?

E kérdést a régibb időkben könnyebben meg lehetett fejteni. Rablóbandák garáz- dalkodtak még az or- száगतakon is, a ten- geri kalózok azt tar- tották, hogy a halot- tak legjobban meg- őrzik a titkot. A gyermek- és leány- rablás még a 17-ik s 18-dik században napirenden volt s mivel a távirtdának még nyoma sem volt, a rablókat nem lehe- tett oly gyorsan üld- őzni. A gyermek- s leányrablás jövedel- mező üzlet volt. Az új gyarmatokra szá- zával hordták a rab- lott egyéneket s a gyarmatos jó árt fizetett. Az elrablott egyén- nek egyetlenül bántak. Az algiri rablók is sok egyént tüntettek el, sőt tekintélyes egyének is nyomtalanul veszték el, száz közül jó ha tíz illanthatott el sok évi rabszolgaság után. Elvértve az is megessett, hogy az így elrablott egyén a kalózok közt magas rangra emelkedett. Tény, hogy a mörök közt a leghíresebb kalóz- kapitányok angolok voltak. A 17-ik század kö- zepén egy főrangú ifjú husz éves korában kilépvén az oxfordi egyetemből, a Közép-ten- gerre utazott. Husz évig volt oda, ekkor megje- lent, de még csak nem is sejtette, hogy hol töltötte oly sokáig az időt. Rendkívül gazdaggá lett, költséget s különösen sokat áldozott jó- tékony cselekedetokra. Ekkor aztán folytatta tanulmányait, hittant hallgatott, később mint york-i püspök halt meg. A főrangú pap azonban soha- sem említi, hogy a husz évet hol töltötte. Tulaj- donképpen negyvenöt éves korában kezdte az életet, mikor t. i. Oxfordba visszatért, de azért

a sötét gyau mindig ott járt oldala mellett. Több tekintélyes férfi tűnt el nyomtalanul. Karolina királynő nővére, a brunswicki herceg leánya évek során keresztül nyomaveszett volt. A württembergi királyhoz ment nőül, Oroszor- szágba ment férjével együtt. Boldogtalan csa- ládi élete volt, — egyszer csak eltűnt. Évek multával aztán a Lohda nevű várbán megtalál- ták, ott is halt meg nyomorultan. Hogy hol vo t addig, arról csak Katalin császnő s börtönőrei tudtak volna fövilágosítást adni.

— Franciaországban különösen divatban volt, hogy a kormányfőre nézve veszélyes egyéneket «kéz latt» eltűntessék. Példa erre a «vas-alar- czos» esete is. Richelieu, ki inkább katona volt, nem temette el elevenen áldozatait, fényes nap- világot végeztette ki azokat. Mazarin inkább «kéz alatt» szeretett működni. Még a külföldön tartózkodó forradalmárokat is eltűntették. Erre

tülle-ba zárattott s ott halt meg mint nyom- veszett egyén.

Louvois idejében «királyi kegy» folytán nagyon sokan tűntek el. A Bastille-ban s más erős várakban több titkos fogoly, kinek sem állását, sem korát, sem bűnét nem lehetett ki- nyomozni, — eltűnt örökre, nyomtalanul. Ki- nyomozni, — eljáráshoz folyamodtak, bizonyítja ezt Louvoisnak sajátkezűleg irt levele, mely még maiglan is megvan a hadügyminiszterium levél- tárában. Az 1674-ik évben ezt írja: «Értesülé- sem szerint Lisola Lüttikből a napokban szán- dékozik Kölnbe utazni. Érdeklünkben áll elfoga- tása s ha metalan védelmezné magát, szivesen beleegyezünk, hogy életével lakoljon, mert mint lázító szerepel s Franciaország érdekeit tolványt sértegeti, — nem is képzeli ön, mily nagy mértékben leköteleznő ő felségét is, ha szándékolt tervünket keresztülvihetné.» Ez az eljárás akkorajban megengedhető diplo- máciai fogás volt. Ki tudja, hány sze- rencsétlen embert csiptek el külföldön, hogy haza hurcol- tatván, mint «titkos» fogolyt tegyék ár- talmatlanná. 1686- ban Hammond ir ja- kobinus tűnt el az élk világából. Ké- sőbben jötték nyomá- ra, hogy harminc- hat évi fogság után a Bastille-ban halt meg. 1696-ban De la Motte champagne-i tekintélyes egyén lett nyomavesztette. Er- ről is kiderült, hogy negyvennégy évet s öt hónapot töltött a Bastille-ban, mig az- tán a halál meg- könyörült rajta. De hát aztán, mennyiről hallgat a gyászos krónika?

Korunkban is megtörténik néha, hogy a történeti ala- kokat miként öltöz- teti föl a képzelet a hitregétől kölcsön- zött mesészerű szö- vetekbe, egyáltalában nem lehetenné fogva azt sem csodálnunk, hogy a mult esemé- nyeit nem csak elfer- ditik, de legendákkal szövik össze-vissza. Idők folyamán több fontosabb eltűnés adatai mosódtak el. Ismeretes azon hir- lapiró története, kit idegen országban Balne raboltattott el s kalitkába zárva hozattott vissza. Itt mind a név, mind az adat téves. Mert

Louvois hozattott el Hágából egy Bretoniere nevű ujságirót, ki azután kalitkájában meg is halt; mások azonban azt állítják, hogy ezt a szerencsétlen Dubourgnek hívták s nem is Hágában, de Frankfurtban fogták el. Ez történt volna 1746-ban, tehát csak nem régen mult egy századja. Van aztán emlités téve olyan eltűnésről, melyet már csaknem regeszervivé alakított át az idő. Caus Salamon mérnök a legkeresztényibb fejedelem idejében a gőz hatalmas erejéről mert értekezést tartani. E miatt aztán mint örültet a Bicêtre-be zárták. A gőzgép első feltalálója Caus lett volna. Kide- rült később, hogy ez az egész híresztelés egy elmés író találmánya volt, ki azt Verne módjára mint történeti tényt adta elő; mert Caus Sala- mon sohasem tűnt el, sem fogságba nem zá- rattott, hanem tisztas óregségben élt és halt meg. Néha azonban fordulnak elő csakugyan regényes eltűnések. Mintegy huszonöt éve lakott Kanadában egy apa és fiu, mindketten jómó-

EGY FEDÉL ALATT. — BENYITOTTA A LUGAS AJTÁJÁT...

E perczben a lugasból újra hangzott az előbbi tüszentés s ezuttal kétszer egymásután. Mayne fülig pirult.

— Úgy látszik, társaságban volt ön? — jegyzé meg Walcot csipősen.

— Nem én, azaz hogy egészen véletlenül, becsületemre mondom, — én is éppen ezt a tüsz- szentést hallottam s beléptem csupa kíváncsi- ságból.

— S leült egy kissé, nemde?

— Mondtam: hogy leültem? tévedtem, ha mondtam: a fiatal nő, a kivel ott találkoztam, maga megmondhatja, hogy nem voltam benn tovább egy percznél.

— Oh, az idő nagyon rövidnek tetszik, ha kellemes társaságban van az ember, — kivált fiatal nővel. S ki volt a fiatal nő, ha kérdésen szabad? De hisz magam is megnézhetem — s Walcot a lugas felé indult.

— Becsületemre mondom, uram, nem ismerem, — mondá Mayne, utját állva, — soha sem láttam azelőtt s ismétlem nem voltam vele tovább egy percznél, kérem, ne szóljon e dolog- ról a házban, miután a leány sem hibásabb mint én.

— Azt elhiszem, — vágott közbe Walcot csipősen — tehát elismeri, hogy egyikök mégis hibás.

— Nem, éppen nem ismerem el; merő vé- letlenül történt, eliheti.

VÉRERNGZÉSEK ALEXANDRIÁBAN. — A LÁZONGÓ ARABOK BETÖRÉSE EGY ÜZLETBE.

biztos adatokat hozhatunk föl. Richelieu, Maza- rin és Louvois kormányzásuk alatt legtöbb bajt okozott a vendome-i herceg, IV. Henrik fia. Angliába menekült. Későbbben Osztrák Anna ellen forralt összeesküvést; elfogatván a vincennes-i várba csukták, de innen kisza- badult. A párisi nép imádta. Egy hive, Beau- pays oly módon akarta egyizben kieszközölni ura szabadságát, hogy Mazarin bibornokot elteszi láb alól. A kísérlet kudarcot vallott, Beaupays azonban Rómába szökött, hol tárt karokkal fogadták. Gremontille francia köv- etitkos megbízatást kapott, hogy a szökevényt csipje el s titkon szállítsa Franciaországba. Azonban Beaupays szerencsés nem került hu- rokra, de az elfogatási megbízatás még most is olvasható a követségi levéltárban. Vendome herceg későbbben párbajban ölvén meg sógorát, kimenekült az országból s állítólag Kandiában halt volna meg. De ezt csak híresztelték, mert csaknem kétségtelen, hogy elfogatván, a Bas-

duak voltak. Egyszer elhatározták, hogy angol területeiről átköltözöknek az Egyesült-államokba. Elhagyták Kanadát, átlépték a határt. Ezután nem látta őket senki sem. Mindketten eltűntek nyomtalanul. Keresték, nyomozták őket évek keresztl, de mintha a föld nyelte volna el őket, nem voltak láthatók soha többé. 1768-ban lakott Sheptonban egy Owen Parfin nevű öreg ember; fiatal korában Afrikában katonáskodott. Indulatos és nyers beszédű ember volt, de nem bántott soha senkit sem. Mind a háztartásra, mind reá egy nála korosabb nővére ügyelt föl. Az öreg későbbben mankó nélkül nem is járhatott, úgy hogy nővére egy Snock Zsuzsanna nevű szomszédasszonyát hívta be néha, hogy az öreget az ágyból kiemelje s az ágy melletti székre ültesse. Olykor-olykor megtörtént az is, hogy a széken kivitték az utcaajtó elébe, hogy az öreg egy kis üde levegőt szívhasson. Egy szép, derült napon a két nő ráadta az öreg rokkantira katonaköpenyét s kivitték a székkel együtt az utcaajtó elébe, hogy egy kissé sütkezzenek. Egy negyedóra múlva be akarták hozni, de az öregek híre-hamva sem volt. A szék ott maradt, a katonaköpeny rá volt terítve, de az ember eltűnt. Nővére mindjárt lármát csapott, Zsuzsanna, ki csak pár percze hagyta el, előkerült, keresték mindenütt a mankón bicegő öreget. Ez 1814-ben történt. A vizsgálat kiderítette, hogy mikor az ágy föl lett vetve, és Zsuzsanna kiment a házból, az öregek nővére mindjárt lejtött s nem találván székében Owen testvérét, nevén kiáltozta. Mindenütt nyomozták, de nem akadtak rá. A vizsgálat kiderítette, hogy senkinek sem állhatott érdekében öt láb alól eltenni; a világon nem volt semmije sem, nővére szerette és gondosan bánt vele s érdekében is állott apólia, mert ezért a szegény nő némi segélypénzt huzzott a községtől. A mankón is nehezen bicegő öreg feltűnés nélkül nem mehetett volna tíz lépésnyire sem. Juniusi délután volt, a mezőn sokan dolgoztak, az utcán jártak-keltek, ha esetleg fölkelte volna is, a hetven éven felül levő öreg nem mehetett volna messzire. A nép iszonyu izgatottságban volt egy pár hétig; de aztán nem találván nyomra, utoljára is abban nyugodott meg, hogy a káromkodó öreg katonát elvitte az ördög. És a rejtélyes eltűnés maiglan sincs földerítve, s talán nem is lesz soha!

K. T. K.

VÉRENGEZÉSEK ALEXANDRIÁBAN.

Legközelebb mutattuk be olvasóinknak a Mehemed-Ali-tért Alexandriában, azt a helyet, a hol mult hó 11-én a benszülöttek és európaiak között oly véres küzdelem folyt, hogy azt, bár csak az utcai tömeg vett benne részt, egész Európában határozottan faji és vallásos gyűlöletből származó üldözések s egyuttal az egyptomiak és európaiak közt kitörni készülő harcz előjátékának tekintették. Most egy, a vérengzés alkalmával jelen volt angol vázlat után készült rajzot mutatunk be, mely némi képet ad a szomorú nap borzalmas eseményeiből.

Ma már bizonyos, hogy noha látszólag csak egy arab és egy máltai összeröppenéséből származott a lázongás, az tényleg előre tervezett s a csöcselék, mely ily nagy kereskedő városban jelentékeny elemet képvisel, nagy készséget mutatott már előbb is a 'gyaurok' kikergetésére. A lázongás napján már korán reggel mindenütt lehetett látni csoportosan s részben fölgyverkezve a benszülötteket. Délután két óra tájban az arab és máltai veszekedésénél nagy tömeg jött az arab segítségére s csakhamar más európaiakat is megtámadtak. Három óra tájban többet megölték közülök s a korcsákat kezdtek ostromolni. Az európaiak közül sokan revolverlövésekkel védelmezték magukat. Ez még jobban felbőszítette az arabokat s ezentul valóságos fanatizmussal kezdtek kutatni az európaiakat. A rendőrség s a helyi hatóság nem sokat látszott törődni a lázongással s egyes esetekben még látszólag buzdította is őket az idegenek lemészárlására. Szerencsére a katonaság nem ily szellemű s ennek közbelépése — bár csak 5 óra tájban történt — csakhamar eloszlatta a csöcseléket. Egész éjen át mindenütt kőmeneteket tartottak, nehogy újabb lázongás álljon elő. A halottakat és sebesülteket még az nap elszállították s másnap a lopott s elrabolt tárgyak után

láttak s e kutatások eredménye lett, hogy a börtönök csakhamar megtelek elfogottakkal. A katonaság erőlyes föllépése sem nyugtathatta meg az európaiakat, kik mind belátták, hogy itt valóságos fanatizmussal kell küzdeniök. A lázongás után, a ki csak tehetett, menekülni igyekezett a városból s még inkább a vidékről, hol még kevésbé voltak védve. Egy hét alatt több mint 30,000 európai s más keresztény hagyta el Alexandriát, köztök igen sok angol, kik itt mint kereskedők telepedtek le. A hátramaradtok is örökös izgatottságban és rettegés között élnek s a szerencsétlen lázongás hatása még most sem mult el, habár a kikötő telve van európai hajókkal, hogy a keresztény lakosokat földéltükre vegyék s a nép dühe ellen megvédelmezzék.

NEVEZETES EMBEREINK NÉVALÁIRÁSAI.

Alig van napjainkban valami, a mi az egyéniségre jellemzőbbnek tekintetnek, mint az írás, különösen pedig a névnek írása. Szinte szokatlannak tetszik, hogy volt oly korszak, midőn a név aláírása nem volt szokásos, s midőn valamely okiratnak, levélnek hitelességét nem a név miként írásából, hanem a reá nyomott vagy függesztett pecsétből ítélték meg. Pedig így volt ez Magyarországon leölt történetünknek nagyobb felén át. Innét is van az, hogy bármennyire szeretnők is birni szt. Istvánnak és Lászlónak, Könyves Kálmánnak s az írásbeliséget meghonosító III. Bélának csak egy darabka írását, nincs módunk benne. Ugyanez a szokás fennmaradt az Anjou-házbeli királyaink, I. Károly és I. Lajos idejében is, pedig az ő családjuk másik országában, Nápolyban, már szokásos volt az oklevelek aláírása. E szokás hozzánk csak a 15-ik század derekán ért el. De még ekkor sem fektettek reá nagy súlyt s közönségesnek látszott, hogy a kiállító maga írjon-e alá vagy nem. Hazánk azon korbeli híres két kormányzója — Hunyadi János és Szilágyi Mihály — egy oklevelet sem irtak a maguk kezével alá. A sem volt kivételes, hogy az oklevél kiállítója a levél írójával aláíratta s csak ezután vetette hozzá 'idem manu propria' ('ugyanaz saját kezével').

A mint azonban a kezdet meg volt téve, mind általánosabbá lett legalább a névnek sajátkezü írása. Innét kezdve nyilik alkalmunk az azokban nyilatkozó egyéni jellemvonásokat tanulmányozni, valamint azon változásokat, a melyeken az írás rövid ötödik század alatt átment.

Az országos levéltár, kiállításával, kényelmes módot nyújt közönségünknek arra, hogy ezt az összehasonlítást megtegye. A benyomások állandósítását igen megkönnyíti a csinos kalauz, a mely azonfelül, hogy a kiállított oklevelek rövid, de mégis teljesen tájékoztató leírását s kivonatát adja, a legérdekesebb aláírásokat s ezenfelül Mária Teréziának egy sajátkezü levélét hasonmásban is közli. Kettőt a hasonmás táblák közül im itt bemutatunk.

Az első tábla jobb sarkán van (35. sz.) az aláírások legrégebbike: 'Ladislavus Rex manu propria.' V. Lászlónak, az ekkor tizenhat éves gyermek királynak korához képest eléggé kifejlett s elég gyakorlathal tanuskodó írása. Mellette (38. sz.) Mátyas királyé: Mathyas Rex. Tiszta, gondos, gyakorlott vonásai azt az embert tüntetik elénk, a ki mindenki felegyelmezt tudott s első sorban önmagát. Mint ilyen határozott embereknél szokás, írása nem tanusít ingadozást. Csakhamar változtatást hozott be későbbi éveiben: elhagyta az y-t s a helyett a helyesírásnak jobban megfelelő i-t vette használatba. A felső sor bal végén (39. sz.) Mátyas feleségének Beatrixnak írását találjuk: Regina Beatrix. Mintha látnók a sokat író, sokat olvasó királyné kuszált vonásaiban az ő ingadozó lelkületét.

A nagy király vonásai alatt (41. sz.) e szakkal találkozunk: Johannes Corvinus dux, Corvin János herceg, balra tőlük (48. sz.) János király aláírásával, Joannes Rex manu propria. Egysorral lejjebb (49. sz.) van János feleségének, a sok hányódáson keresztül ment Izabella királyné aláírása: ysabella regina. Szegény királynő mindenre inkább volt teremtve, mint politikai szereplésre s a sors oly küzdelmekben tette részessé, a melyek a legerősebb férfit is megpróbálták volna. Ki csodálkozhatnék, ha vakon

vezetette magát azzal a György barátal, a kit ugyan gyűlölt, de a kinek szellemi felsőségét elismernie kellett. Az az oklevél is, a melyről ezen aláírása vétezt, ennek a politikának a szüleménye: a királyné eldoboz néhely birtokokat s azokat György barátunk adományozza. Az (54. sz.) alatt I. Ferdinánd aláírását találjuk: Iferdinandus. Világos példája azon írásromlásnak, a mely a tizenötödik század végén s a tizenhatodik elején történt. Ezután (57. sz.) Nicolaus Comes Zrinyi-vel találkozunk, a szigetvári Zrinyi Miklós aláírása ez kevéssel Szigetvárt történt halála előtt kelt végrendeletéről, a melyben a következő veszedelem előzetét is kifejezve találjuk.

A következő csoportot azon három ember aláírása képezi, a kiknek köszönhető első sorban azon átalakulása összes közéletünknek, a melyet a bécsi béke s az 1608-iki törvények hoztak létre: az egyik Boockay István erdélyi fejedelemé (60. sz. Stephanus), a másik Illésházy Istváné (Stephanus Hiesházy) és Mátyás főhercegé (Mathias), a későbbi II. Mátyás királyé. Az utóbbi két aláírás (61. sz.) a bécsi békekötésnek eredeti hiteles példányáról vétezt. A következő sorban jobbfelől (63. sz.) Nagy András hajdú tábornok (Andreas Nagy Generalis) nevével találkozunk, balfelől Osejte vészopó asszonya, Batorij Ersebeth-ével. Az utóbbi annak végrendeletéről vétezt, a melyben istenfélően beszélt arról, hogy hátra levő napjait férjéért való gyászban fogja töltetni, — nemsokára ezután el kellett itélni gonoszságaiért!

A másik tábla két felső során a Wesselényi-féle összeesküvés két vezérével, gróf N. (azaz Nádasdy) Ferenczcel és Zrinyi Péterrel (Comes Petrusa Zrin) találkozunk. Mindkettő ezen összeesküvés ügyében kiadott okiratokról vétezt. Ezeknek is részök volt abban, hogy írók a bécsi és németuhelyi hóhérok bárdja alá kerültek. A következő két sor szintén összefüggésben áll ezzel az ügygel: arról az oklevélről valók, a melyben gróf Széchy Mária Anna feladja az erős Murány várat Károly lotharingiai hercegnek, a császári hadak vezérének. Murány asszonya írásán, C. (azaz comitissa) Anna Mária Szechi, megérzik, hogy írjuk épen nem ritkán nyult a tollhoz, sőt központja volt férje halála után az összeesküvésnek. Mellette valóban gyakorlatlan író árulnak el a lorraine-i herceg vonásai.

A következő sorban (81. sz.) E. Thököli azaz Thököli Imre fejedelem írása lép elénk. Oly szépen, oly gondosan ír, mintha nem ő volna az, a ki mindennap a harci gondok mellett annyi meg annyi levelet ír s azonfelül óráról-óra följegyzi élményeit. Ezen aláírás arról az egyezségről való, a melynek erejével a zernyesti csata alkalmából fogságába esett báró Heissler tábornok és Doria marchese ezredes váltásául Zrinyi Ilona bécsi fogságából férjéhez bocsátatott.

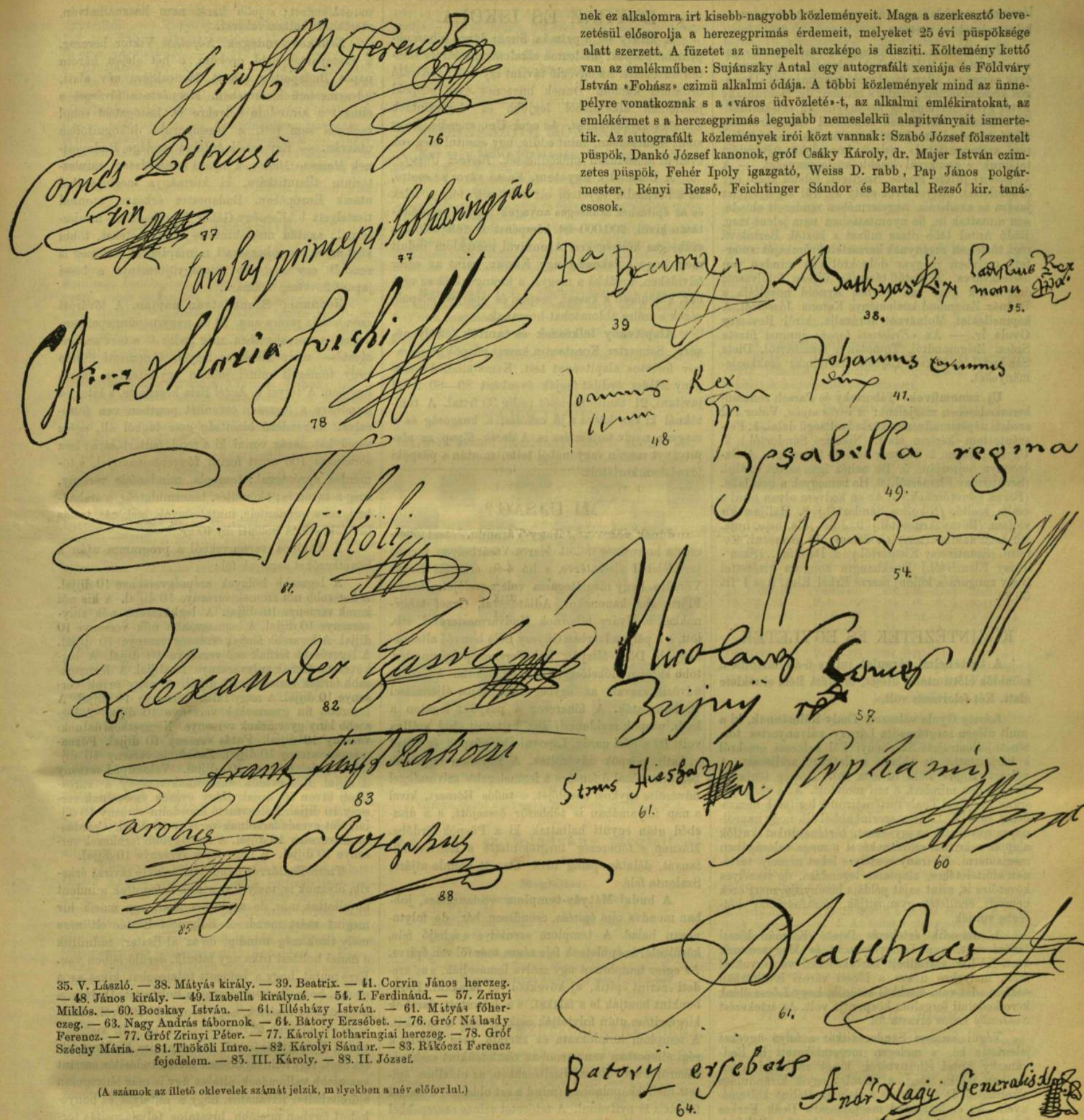
A Rákóczi-kort képviseli a következő két aláírás. A 82. sz. alatti Károlyi Sándoré (Alexander Karoly), a 83. számú Rákóczi Ferencz fejedelemé (Frantz Fürst Rakoczi). Hogy ez aláírás németül van, az abban találja magyarázatát, hogy azon német nyelvű szerződésről való, a melynek feltétele alatt Kukulder császári tábornok Esztergomot földalta a kurucoknak.

Az utolsó két aláírás két újabb uralkodóé: a balfelüli 85. sz. a III. Károlyé (Carolus), a jobbfelüli (88. sz.) II. Józsefé (Josephus). Mindenk, mondhatni, rávall uralkodójára: az első szelid, középszerű tehetségű, de annak megfelelően nagy szerepet nem igénylő, inkább a мүkedvelői hajlamu uralkodót tünteti fel, a másik azt a szintén középszerű tehetséggel vasakaratot párosított embert, a ki erős akaráttal a természet törvényei felett is győzni remél. Pedig ez az írás már arról az oklevélről való, a melyben az erkölcsi halálos ítéletet mondja ki magára, t. i. arról, a melyben megsemmisíti összes ujtásait.

Sz. J.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

„Mihály havasalföldi vajda Erdélyben“, ily című tanulmány jelent meg dr. Szádeczky Lajostól, szorgalmas, fiatal történetbuvárunktól, ki e 190 lapra terjedő kötetben a románok által annyira dicsőített Mihály fejedelem életéből fest egy rövid, de hazánk történetében igen fontos és véres idő-

35. V. László. — 38. Mátyás király. — 39. Beatrix. — 41. Corvin János herceg. — 48. János király. — 49. Izabella királyné. — 54. I. Ferdinánd. — 57. Zrinyi Miklós. — 60. Boockay István. — 61. Illésházy István. — 61. Mátyás főherceg. — 63. Nagy András tábornok. — 64. Batorij Ersebeth. — 76. Gróf Nádasdy Ferencz. — 77. Gróf Zrinyi Péter. — 77. Károly lotharingiai herceg. — 78. Gróf Széchy Mária. — 81. Thököli Imre. — 82. Károlyi Sándor. — 83. Rákóczi Ferencz fejedelem. — 85. III. Károly. — 88. II. József.

(A számok az illető oklevelek számát jelzik, s melyekben a név előfordul.)

NEVEZETES EMBEREINK NÉVALÁIRÁSAI.

szakot, mely 1599—1601-ig terjed, s Mihály vajdának a szövetséges német sereg parancsnoka, Básta, parancsára történt fölmentésével végződik; de megőlésevel Erdélyre nézve a Mihály vajda által földéztett dráma még nem ért véget. Szádeczky nagy szorgalommal kutatta össze a levéltári forrásokat, s munkája alapján még eddig föl nem használt a lengyel királyágról, erejét szerette volna Konstantinápoly kapui előtt megmutatni; fenyegette a magyar felvidéket, sőt Bécs és Prágát is. Féltelen nagyvárúgyása megteremtésének bukását, csufos halálát. — Az érdekes munka a magyar történelmi bizottság kiadásában jelent meg.

„Emléklap“ című diszes füzet jelent meg Esztergomban a bibornok-primás jubileumára. Az arany-nománu cimlappal ellátott füzetben dr. Kőrösy László állította össze Simor primás sok tisztelőjé-

író tárgyilagosságát is megőrzi. A könyv elején Erdély akkori viszonyait ismerteti meg. Mihály vajdáról jellemzően is nyújt. Vitéz, szarnok, kegyetlen és nagyvárúgyó ember volt, ki czéljainak mindent alárendelt. Azt azonban nem lehet rá bizonyítani, hogy Dákó-Romániáról álmodozott, mint sokan hirdetik az újabb nemzetiségi törekvésekben. Csak saját hatalma öregbítését tekintette. Erdély, Moldva, Bulgária, Szerbia ura akart lenni, álmodozott a lengyel királyágról, erejét szerette volna Konstantinápoly kapui előtt megmutatni; fenyegette a magyar felvidéket, sőt Bécs és Prágát is. Féltelen nagyvárúgyása megteremtésének bukását, csufos halálát. — Az érdekes munka a magyar történelmi bizottság kiadásában jelent meg.

„Emléklap“ című diszes füzet jelent meg Esztergomban a bibornok-primás jubileumára. Az arany-nománu cimlappal ellátott füzetben dr. Kőrösy László állította össze Simor primás sok tisztelőjé-

„Népiszkolai olvasmányok a gazdasági kemia köréből“, francziából átdolgozta Vally Vilmos, csáktornyai polgári iskolai igazgató, kiadta a Franklin-társulat; 166 lap, ára 60 kr. A népiszkolára vonatkozó tanterv az 5—6 osztályban, valamint az ismétlő iskolákban a természet- és vegytanbeli elemi ismeretek népszerű tanítását kívánja. De nem igen mondhatni, hogy erre nézve valami jó tankönyvekkel bírnánk még. Addig tehát, míg ilyenekkel is bírnak, nem árt oda fordulni, hol már megvannak a jó iskolai könyvek. Ilyen a gazdasági vegytanból Fabre népszerű irt könyve, mely a mezőgazdaság bevezetésül megismerteti azon hasznos tudnivalókat, a mik a későbbi tapasztalatokhoz alapot nyújtanak, s a tanítónak épen úgy megjelöli a módot az illető ismeretek közlésében, mint a tanulóknak elméjébe adja megőrzés végett. Vally tiszta, jó magyarsággal ültette át nyelvünkre e könyvet, maga is irt hozzá bővítést, hogy a tanrend követé-

